

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

תוכן עניינים

1. א. דרגות הטומאה.....
2. ב. כל הפוסל בתרומה מטמא משקין להיות תחלה חוץ מטבול יום.....
3. ג. אף אני לא אמרתי אלא בתרומה שטהרתה טומאה היא אצל הקדש ...
4. על טהרת תרומה אין על טהרת הקדש לא.....
5. ד. האוכל שלישי של חולין שנעשו על טהרת תרומה נפסל גופו מלאכול בתרומה ... הראשון שבחולין טמא ומטמא והשני פוסל ואינו מטמא והשלישי נאכל בגזיד הדמע ... דליכא כזית בכדי אכילת פרס.....

דף לד.

א. דרגות הטומאה

כבר התבאר במסכת פסחים דף יד. ובפסחים דף צט: שדרגות טומאה יש זו למטה מזו:

העליונה אבי אבות הטומאה

טומאת המת לפי שעושה את הנטמא בה לאב הטומאה.

אב הטומאה

דרגה זו של טומאה נקראת "אב הטומאה", משום שממנה מסתעפות טומאות רבות אחרות הנקראות תולדות: "ראשון לטומאה", "שני לטומאה", "שלישי לטומאה" ו"רביעי לטומאה".

וכוללת – שרץ, נבילה, שכבת זרע, מי חטאת, חטאת, שעיר המשתלח, זב, זבה, נדה, יולדת, מצורע, ומעיינותיהן ומשכבן ומושבן ומרכבן של החמשה האחרונים, נבילת עוף טהור, כל אלו הן י"ב אבות הטומאה. וכ"כ אדם הנטמא במת או בכלי שנגע במת,

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

או כלי שנגע באדם כזה או בכלי שנטמא במת, שהמת או הכלי שנטמא במת הן אבי אבות הטומאה, ונעשו האדם או הכלי שנגעו בהם עי"ז אב הטומאה¹.

ולד הטומאה

כל דרגות הטומאה שמתחת לאב הטומאה נקראות "ולד הטומאה" וכל הנוגע באב הטומאה מכל אבות שזכרנו, נעשה ולד הטומאה.

ארבע דרגות טומאה יש בוולד הטומאה

ראשון – כל דבר שנטמא באחד מאבות הטומאה, בין אדם, בין כלים, בין אוכלים ובין משקים – נעשה ראשון לטומאה. ראשון לטומאה – אינו מטמא אלא אוכלים ומשקים בלבד ועושה אותם שני לטומאה.

שני – מאכל או משקה שנטמאו בראשון לטומאה, הרי הם נעשים שני לטומאה. שני לטומאה – אינו מטמא אלא קודש ותרומה (ולא חולין) ועושה אותם שלישי לטומאה.

שלישי – קודש או תרומה שנטמאו בשני לטומאה, הרי הם נעשים שלישי לטומאה ופסולים. שלישי לטומאה – אינו מטמא אלא קודש בלבד ועושה אותו רביעי לטומאה.

רביעי – קודש שנטמא בשלישי לטומאה, הרי זה נעשה רביעי לטומאה ופסול. רביעי לטומאה, אינו מטמא קודש אחר לעשותו חמישי לטומאה

וכל אלו הנוגעים זה בזה נקראין ולד הטומאה ולפעמים נקרא השני ולד ולד.

בחולין – אין שני עושה שלישי. כלומר אוכל שייגע בשני לא ייטמא, ולכן שני נקרא פסול, שכל שאינו מטמא אחרים נקרא פסול.

בתרומה – שני עושה שלישי ונקרא פסול מדאינו עושה רביעי.

בקדשים – שלישי עושה רביעי ורביעי בקודש נקרא פסול מדאינו עושה חמישי.

ב. כל הפוסל בתרומה מטמא משקין להיות תחלה חוץ מטבול

יום

כבר התבאר במסכת פסחים דף יד: שחלוקת² דרגות הטומאה שהוזכרו הינה באוכלין, אבל המשקין אחד משקה שנגע באב הטומאה או שנגע

¹ והוא מדברי קבלה. עי' ברמב"ם הל' ט"מ פ"ה ה"ה ובראב"ד שם

² רמב"ם הלכות שאר אבות הטומאה פרק ז הלכה ה

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

בראשון או שנגע בשני הרי אותו המשקה נעשה תחלה לטומאה, ומטמא את הבירו וחבירו את הבירו אפילו הן מאה, שאין חלוקת דרגות במשקין מלבד משקה שנטמא מטבול יום.

כיצד יין שנגע באב הטומאה או בראשון או בשני הרי יין זה כראשון לטומאה, וכן אם נגע יין זה בשמן ושמן בחלב וחלב בדבש ודבש במים ומים ביין אחר, וכן עד לעולם כולן ראשון לטומאה, וכאילו כל אחד מהן נטמא באב תחלה וכולן מטמאין את הכלים.

וכן כלי שנטמאו אחוריו במשקין ונגעו משקין אחרים באחורי הכלים הטמאין אפילו היו משקין חולין נעשו המשקין האחרים תחלה לטומאה, ומטמאין כלים אחרים ועושין אותן שניים ואין צ"ל שהן מטמאין אוכלין ומשקין אחרים.

ועל אף שאין חלוקת דרגות במשקין ואין משקה נעשה שני, אלא המשקין תחילה לעולם, משקין שנגע בהן טבול יום נשתנה דינם³, שהן שלישי אם היו תרומה, או רביעי אם היו קדש.

ולפיכך טבול יום פוסל אוכלי תרומה ומשקה תרומה ואוכלי הקדש ומשקה הקדש פוסל הכל.

כיצד טבול יום שנגע באוכלין של תרומה עשאו שלישי לטומאה מפני שהוא שני, וכן אם נגע במשקין של תרומה טמאן והרי הן שלישי לטומאה, נגע טבול יום במשקין של קדש טימאן והרי הן רביעי לטומאה, וכן אם נגע באוכלי הקדש עשאו רביעי.

אבל אם נגע באוכלין חולין ומשקה חולין הרי הן טהורין, ודין מחוסר כפורים וטבול יום בנגיעת הקודש אחד הוא.

דף לד:

³ רמב"ם שם פרק י הלכה ג

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

ג. אף אני לא אמרתי אלא בתרומה שטהרתה טומאה היא אצל הקדש... על טהרת תרומה אין על טהרת הקדש לא

כבר התבאר במסכת סוטה דף ל: ובהגיגה דף כ. ולעיל דף לג: שיש חולין⁴ שנעשו על טהרת תרומה, ויש חולין שנעשו על טהרת הקדש.

ביאור הדברים שהכהן האוכל תרומה ומתיירא שלא יכשל בתרומה טמאה, מנהיג את עצמו שאפילו החולין שאוכל ישמרנה בטהרה כשמירת תרומה, ובזה לא יכשל גם בתרומה עצמה, ולא דווקא כהן שאפילו ישראל שרצונו לאכול בטהרת תרומה שומר החולין שלו כטהרת תרומה, ודין חולין אלו לענייני טומאה וטהרה כתרומה ממש.

ויש שרוצים לאכול בטהרת הקדש ומנהיג את עצמו לשמור החולין שלו כפי טהרת הקדש, וזה נקרא חולין שנעשה על טהרת הקדש.

חולין⁵ שנעשו על טהרת תרומה, השלישי שבהן פסול כתרומה, ואם נגע בקדש אינו עושהו רביעי⁶, ואפילו משקה קדש אינו פוסל, וחולין שנעשו על טהרת הקדש השלישי שבהן טהור כחולין⁷, וי"א⁸ שכקודש הם.

⁴ ערוך השולחן העתיד הלכות שאר אבות הטומאות סימן קמד סעיף א

⁵ רמב"ם שם פרק יא הלכה ט

⁶ ויראה לי ג' טעמים בזה, האחד דכיון דלדעת הרמב"ם רביעי בקדש הוא מדרבנן כמו שנתבאר א"א להוסיף חומרא על חומרא דגם בחולין יטמא רביעי בקדש, וטעם השני דכיון דרביעי בקדש ילפינן לה בק"ו ממחוסר כיפורים, ומה מחוסר כיפורים שמותר בתרומה אסור בקדש שלישי שפסול בתרומה אינו דין שיעשה רביעי בקדש כמ"ש הרמב"ם מקודם, א"כ לא שייך ק"ו זה בחולין שנעשו על טהרת תרומה, שהרי באמת אינו פסול בתרומה אלא שהוא החמיר על עצמו לנהוג בהם כקדושת תרומה, ועוד שהנהיג בו קדושת תרומה ולא לעניין קדושת קדש. והטעם השלישי דהרמב"ם לשיטתו דחולין שנעשו על טהרת הקדש לאו בקדש דמי מטעם דבטלה דעתו, שא"א להנהיג קדושת קדש בחולין, א"כ אם אתה אומר שחולין אלו יעשו רביעי בקדש אתה נותן כח בחולין שעל ידיהם ישתנה דין הקדש, ודבר זה א"א דבטלה דעתו. ערוך השולחן העתיד הלכות שאר אבות הטומאות סימן קמד סעיף ג – ה

⁷ והטעם ביאר רש"י בחולין [ל"ד א] ובסוטה [ל' א] דבטלה דעתו ואין טהרת הקדש נתפס בהם ע"ש. וביאור הדברים יראה לי, דהנה זהו וודאי שכל אדם יכול להחמיר על עצמו כרצונו, מיהו שישתנה הדין ע"פ חומרא זו ראו חכמים בתרומה ולא בקדש, והטעם משום דאכילת תרומה היא בכל ערי ישראל ולא לפנים כהנים ובני ביתם ועבדיהם אוכלין זה ובוודאי הטומאה מצויה ובקל להכשל, ולכן מי שירצה להנהיג כל אכילתו בטהרת תרומה תבא עליו ברכה ושיווהו כתרומה ממש, משא"כ קדשים שאין נאכלים אלא במקדש והכהנים במקדש זריזין הם א"א לעשות אכילת חולין שיחול עליו טהרת קדשים ובטלה דעתו. שם סעיף ו

⁸ השנות הראב"ד שם ובאחרונים הצדיקו שיטת הרמב"ם

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

לפיכך האוכל שלישי⁹ שבתרומה או של חולין שנעשו על טהרת התרומה פסול לאכילת תרומה אך טהור לנגיעתה שאם נגע בה אינו מטמא שאין שלישי עושה רביעי בתרומה.

ואף על פי שהוא טהור לנגיעת תרומה, הרי הוא כשני לעניין קדש שטהרת תרומה טומאה היא אצל הקדש¹⁰.

אבל האוכל שלישי שבחולין שנעשו על טהרת הקדש הרי הוא טהור שאין לך דבר שעושה רביעי בקדש אלא קדש מקדש בלבד.

ד. האוכל שלישי של חולין שנעשו על טהרת תרומה נפסל גופו מלאכול בתרומה ... הראשון שבחולין טמא ומטמא והשני פוסל ואינו מטמא והשלישי נאכל בניזיד הדמע ... דלינא כזית בכדי אכילת פרס

הראשון שבחולין¹¹ טמא ומטמא אוכל הנוגע בו.

השני פסול ולא מטמא הנוגע בו ואין שני עושה שלישי בחולין, ומניין לאוכל שני שהוא פסול בחולין שנאמר (ויקרא יא פסוק לג) וְכֹל כְּלֵי חָרֶשׁ אֲשֶׁר יִפֹּל מִהֶם אֶל תּוֹכּוֹ כֹּל אֲשֶׁר בְּתוֹכּוֹ יִטָּמָא וּגו', נמצא השרץ אב וכלי חרס שנפל השרץ לאוירו ראשון והאוכל שבכלי שני והרי הוא אומר יִטָּמָא, וכן שרץ שנפל לאויר התנור הפת שנייה שהתנור ראשון.

האוכל שלישי¹² שבתרומה עצמה או של חולין שנעשו על טהרת תרומה ה"ז אסור לאכול את התרומה עד שיטבול.

⁹ רמב"ם שם הלכה יב

¹⁰ וצ"ל שרבינו מפרש כפירוש ראשון שכתב הרשב"א דרבי יצחק כתנא קמא דרבי אליעזר ברבי צדוק סבר דאמר חולין שנעשו על גבי הקדש הרי הם בחולין ולכך אומר האוכל שלישי אין גופו נפסל דטהור נמור הוא ואפילו הוא עצמו אינו פסול את הקדש בנגיעתו. כס"מ שם

¹¹ רמב"ם שם הלכה ב

¹² רמב"ם שם הלכה יא

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

ומותר ליגע בתרומה והרי היא טהורה, באכילה עשו מעלה, בנגיעה לא עשו מעלה.

בד"א בתרומה עצמה, אבל תבשיל שנתערבה בו תרומה אם אין שם כזית בכדי אכילת פרס הרי זה מותר לאכול מאותו תבשיל¹³, כדרך שמותר ליגע בתרומה. וי"א¹⁴ שאינו אלא בחולין שנעשו על טהרת התרומה אך בתרומה אסור לאכול כתרומה עצמה.

האוכל רביעי¹⁵ שבקדש אסור לו לאכול את הקדש, ומותר ליגע בקדש ואינו פוסלו, אפילו תבשיל שנתערב בו הקדש ואין בו כזית בכדי אכילת פרס הרי זה לא יאכל ברביעי של קדש אלא בחמישי שהוא טהורין

¹³ ושינה דין שלישי בתרומה מרביעי דקדש, דרביעי דקדש אינו נאכל בנזיד הדמע ושלישי דתרומה נאכל. ויש להבין מנ"ל לומר כן, והרי רק בחולין שנעשו על טהרת תרומה תנן דהשלישי נאכל בנזיד הדמע אבל בתרומה עצמה הא תנן דהרביעי נאכל ולא השלישי. ויראה לי שדקדק זה משני דברים, האחת מדתנן בתרומה והרביעי נאכל בנזיד הקדש, דבזה דווקא רביעי ולא שלישי מכלל דבנזיד דתרומה אפילו שלישי מפני שלא החמירו בתרומה כמו בקדש. ועוד דבחולין שם אמרינן האוכל שלישי של חולין שנעשו על טהרת תרומה אסור לאכול ומותר ליגע, וכלשון זה אמרינן שם גם על תרומה עצמה. ושם נתבאר בחולין שעל טהרת תרומה דהשלישי נאכל בנזיד הדמע כמו שאומר שם, הנח לנזיד הדמע דלית ביה כזית בכא"פ, וא"כ ממילא דגם בתרומה עצמה כן הוא, דאל"כ ה"ל לבאר דאע"ג דשוין הן מ"מ בזה תרומה עצמה חמורה, אבל דעת הראב"ד אינו כן. ערוך השולחן העתיד הלכות שאר אבות הטומאות סימן קמד סעיף יד – טו

¹⁴ השנות הראב"ד שלא נאמר דין זה אלא רק בחולין על טהרת התרומה.

¹⁵ שם הלכה י

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

